

LAUSUNTO

21.9.2020

VN/18263/2020

VM114:00/2020

Asia**STM:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta**

Pyydettyä lausuntona valtiovarainministeriön valmistelemasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sosiaali- ja terveysministeriö esittää seuraavan:

1 Aluksi

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, esitys on valmisteltu yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa esitettyä alkoholiverotuksen korottamista ja pitää sitä sekä valtiontalouden että kansanterveyden kannalta erittäin perusteltuna.

2 Alkoholiverotuksen merkitys alkoholihaittojen vähentämisessä

Sekä kansainvälisistä että suomalaisista alkoholitutkimuksista tiedetään, että alkoholijuomien hintatason nostaminen esimerkiksi alkoholiveroja korottamalla on alkoholihaittoja vähentävistä keinoista kustannustehokkain. Käytännössä kyse on ainoasta alkoholihaittoja vähentävästä keinosta, joka lisäksi lisää julkisen vallan tuloja.

Vaikka esityksen tavoitteeksi on luvussa ”**3 Tavoitteet**” todettu vain valtion verotulojen lisääminen, sillä on tämän lisäksi lähtökohtaisesti myös myönteisiä vaikutuksia kansanterveyteen. Tämä olisi syytä esityksessä todeta, koska valtioneuvostolla on esitystä antaessaan myös tämä tavoite.

On siis varmaa, että esitys nostaa kaikkien alkoholijuomien hintatasoa hieman, ja tutkimusnäytön perusteella on selvää, että veronkorotusten vaikutus on silloin alkoholijuomien kulutuksen väheneminen. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, korotus on niin pieni, että sen terveysvaikutukset jäänevät vähäisiksi.

Kun esitysluonnoksessa todetaan, että veronkorotus kohdistuisi olemassa olevan kulutusrakenteen johdosta enemmän miehiin kuin naisiin, lähtökohtaisesti korotus olisi omiaan vähentämään sukupuolten välisiä terveyseroja. Esimerkiksi miesten ja naisten elinajan odotteen ero on noin 5½ vuotta ja tästä erosta alkoholinkäyttö ja tupakointi selittävät yhteen laskettuna noin puolet.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

3 Korotusten kohdentaminen eri juomaryhmiin

Esitysluonnoksen mukaan veronkorotus kohdistettaisiin kaikkiin juomaryhmiin yhtä suurena suhteessa juoman sisältämään alkoholiin. Korotus säilyttäisi näin ollen nykyiset juomaryhmien väliset euromääräiset veroerot. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole huomauttamista esitykseen tältä osin. Kun nykyinen alkoholiverokertymä on noin 1 500 miljoonaa euroa, korotuksella tavoiteltu verotuotto 50 miljoonaa euroa on siitä vain 3,3 %. Tämän suuruisen korotuksen painottaminen jollakin toisella tavalla ei juuri muuttaisi esityksen vaikutuksia.

Vähän alkoholia sisältävän oluen ja etyylialkoholi-luokan verotukseen esitetään muita juomaryhmiä suurempia korotuksia, koska alkoholittomien virvoitusjuomien verotus on nykyisin korkeampi kuin mainittujen alkoholijuomaluokkien verotus litraa kohti laskettuna. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo tässä yhteydessä, että erityisesti sokeripitoisten virvoitusjuomien, energijuomien, vähän alkoholia sisältävien alkoholijuomien ja muiden alkoholijuomien verotusta tulisi mahdollisuuksien mukaan käsitellä kokonaisuutena.

Runsaasti sokeria sisältävien tuotteiden kuluttaminen köyhdyttää ruokavaliota, tuottaa ylimääräistä energiaa ja on haitallista hammasterveydelle. Virvoitusjuomaverolla on siten hyvin myönteisiä terveysvaikutuksia. On ymmärrettävää, että vähän alkoholia sisältävien alkoholijuomien verotusta tulee korottaa, jotta alkoholijuomien verotus ei olisi tietyissä juomaryhmissä merkittävästi virvoitusjuomien verotusta keveämpää. Toisaalta sosiaali- ja terveysministeriö huomauttaa, että alkoholiverotuksella tulisi voida myös kannustaa kuluttajia valitsemaan vähemmän alkoholia sisältäviä juomia. Tähän tavoitteeseen ja juomaryhmien kokonaistarkasteluun palattaneen, kun muita oluita lievempi verotaso sallitaan EU-direktiivin muutoksen myötä enintään 3,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäville oluille vuonna 2022.

4 Tulevat alkoholiveron korotukset hallituskauden aikana

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa sovittiin vuonna 2019 vain yhdestä 50 miljoonan euron alkoholiveron korotuksesta ”ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset niin, että vaikutukset matkustajatuontiin seurataan”.

Vuoden 2019 jälkeen julkisen talouden rahoitusmahdollisuudet ovat merkittävästi muuttuneet. Hallituskauden aikana olisi vielä mahdollista lisätä valtion verotuloja 50–100 miljoonalla eurolla, jos hallitus päättäisi vielä toisesta alkoholiveronkorotuksesta.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Hallitusneuvos

Ismo Tuominen

Tiedoksi

Perhe- ja peruspalveluministeri Kiuru
Sosiaali- ja terveysministeri Pekonen

Kopion saajat